

● کلیات / شعر / فارسی

kolliyāt

kolliyāt

محتشم، علی بن احمد، - ۹۹۶ قمری

mohtašam, 'alī ebn-e ahmad (- 1588)

وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۳۹ - ۹۹۱ قمری
vahšī-ye bāfqī, kamāl-od-dīn (1533 - 1583)

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۱۴-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 326 (ریو ۶۶۳). شامل: قصاید، خلد برین، فرهاد و شیرین، ناظر و منظور، مثنوی در ستایش و نکوهش، غزل‌ها به ترتیب تهجی؛ خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: قرن ۱۰ [فیلمها ف: ۱-۲-۱۰۱]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۵۹

مندرجات نسخه به ترتیب: ۱. ناظر و منظور، در حدود یکهزار و پانصد بیت، ۲. مثنوی در مدح غیاث الدین، در حدود دویست و چهل بیت، ۳. خلدبرین، در حدود پانصد و سی بیت، ۴. فرهاد و شیرین، در حدود یکهزار بیت، ۵. قصائد و مقطعات و ترکیب بندها، در حدود دو هزار و دویست بیت، ۹. غزلیات، در حدود دو هزار و دویست و پنجاه بیت و مرتب به ترتیب ردیف‌هاست، ۷. رباعیات، در حدود یکصد و چهار بیت، ۸. ترجیع بند و مسمط، در حدود ۱۰۰ بیت و بنابراین، این نسخه از کلیات وحشی در حدود هشت هزار بیت ۸۰۰۰ می‌باشد؛ خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: ظاهراً قرن ۱۱؛ دارای سرلوح‌های زیبا، مجدول؛ کاغذ: دولت آبادی، جلد: تیماج، ۲۶۵ گگ، ۱۸ سطر، اندازه: ۱۲×۲۳/۵ سم [ف: ۳-۴۳۴]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۶۰

انجام: چو بحر معنی آمد در تلاطم xx شود این صورت معنی دراو گم
خط: شکسته، بی‌کاه، تا: ظاهراً نیمه نخستین قرن ۱۳؛ با یک سرلوح بسیار ظریف از کارهای شیراز، مجدول، شماره ابیات این نسخه هفتصد و شصت و نه ۷۶۹ می‌باشد؛ کاغذ: ترمه، جلد: روغنی مذهب، ۳۷ گگ، ۱۱ سطر، اندازه: ۸×۱۳ سم [ف: ۳-۴۳۵]

۴. یزد؛ وزیری؛ شماره نسخه: ۳۱۱۷

خط: نستعلیق، بی‌کاه، تا: ۲ جمادی الثانی ۱۳۴۰ ق؛ واقف: غلامعلی فودزایان؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج، ۵۰ گگ، ۱۹ سطر (۸/۵×۱۶)، اندازه: ۱۴×۲۲ سم [ف: ۵-۱۵۳۸]

۵. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۶۸۸۸

بی‌کاه، بی‌تا؛ انتقالی از کتابخانه پهلوی - مجموعه نوازی؛ ۲۱۶ گگ، اندازه: ۱۴×۲۳/۸ سم [رایانه]

۶. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۰۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا Or. 10938؛ بی‌کاه، بی‌تا [فیلمها ف: ۲-۹۸]
تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۲۱۶-ف

نسخه اصل: دهلی نو کالج فورت ولیم موزه آسیایی کلکته E. 64 (ایوانف ۸۸/۱ ش ۲۴۵). در ده باب؛ بی‌کاه، بی‌تا؛ ۲۰۹ ص [فیلمها ف: ۲-۱۰۱]

۱. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۳۹۴۰

آغاز: آغاز نسخه و دیوان اول: قصاید به نام «شبه» نفیر مرغ سحر خوان چو شد بلند صد xx پرید زاغ شبنام روی بیضه ییضا؛ آغاز دیوان دوم: غزلیات به نام «شبابیه»: ای گوهر نام تو تاج سر دیوان ها xx ذکر تو به صد عنون آرایش عنوان‌ها / در ورطه کفر افتند انس و ملک ار نبود xx از حفظ تو تعویذی در گردن ایمان‌ها؛ آغاز دیوان سوم: غزلیات به نام «صباثیه»: فرمود مرا سجده خویش آن بت رعنا xx در سجده فتادم که سمعنا و اطعنا / ما دخل بخود در می دیدار نکردیم xx ما حله شارعنا فیه شرعنا؛ آغاز دیوان چهارم: به نظم و نثر به نام «جلالیه»: بر ضمیر آینه نظیر عشقان صاحب حال و خاطر تصویر پذیر صاحب مذاقان بالغ کمال صورت این صحبت آشوب خیز؛ آغاز دیوان ششم: تواریخ به نام ضروریات: گل گلشن لطف عبدالغنی xx که بادش بهشت معلی نصیب / به غربت فتاد و شراب اجل xx شد از جام دورش همانجا نصیب؛ آغاز دیوان هفتم: معماها به نام «معمیات»: یوسفانریش ماه من اگر حاضر کنند xx هر طرف بیخند نشان بندگی ظاهر کنند؛ انجام: انجام دیوان اول: آن ماه که در خوبی او نیست خلاف xx گر مهر منیر خوانمش نست گزاف / در خلوت خواب او فلک دانی چیست xx چادر شب ز رنگار بالای لحاف؛ انجام دیوان دوم: چشم کدام آهو از آن چشم جانسکار xx آموخت آدمی کشی و مردم افکنی / افسوس محتشم که ره نطق بسته ماند xx در کان طبع نازده درهای مخزنی؛ انجام دیوان سوم: دل شد چاک چاک از غم کجایی ای کمان ابرو xx که می خواهم ز چشم دلنوازت تیر دلدوزی / بندی بی نظام این نظم صبیان تا بدین غایت xx آگ گه گاه بودی محتشم را نکته آموزی؛ انجام دیوان چهارم: بروی شاهد معنی چو خال و خط نیفزاید xx به سوی او نبود طبع خلق راغب و مایل / پس این کلام ازین وجه اگر بدل نشیند xx به هیچ وجه نباشد گنه به جانب قایل؛ انجام دیوان ششم: می خواست عقل هم که ز تاریخ پروری xx سازد ردیف این سخن ندبه دار حیف / یکسال پیش ازین ابدی دستخیز گفت xx زان پیشوای عالمیان صد هزار حیف؛ انجام دیوان هفتم: دردی: هر چند شود محتشم احوال تو به xx وز عافیت بدل گشایند گره / یاد آرهمان از الم و محنت و غم xx یعنی جز درد بر دل ریش منه کلیات اشعار شاعر است که به دستور وی در بستر مرگ توسط تقی الدین محمد کاشانی فرزند شرف حسینی متخلص به ذکری در سال ۹۹۶ ق جمع آوری شده است، او اشعار محتشم را در هفت بخش به نام هفت دیوان قرار داده است. ترتیب بخش‌های کلیات در نسخه حاضر چنین است: دیوان اول: قصاید به

فرستگان: نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیست و ششم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276264

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۰/۲۰۱۳

وحدت گیلانی، حسین

اندازه: ۲۵×۱۴سم [ف: ۱-۷۱]

vahdat-e gīlānī, hoseyn

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۸۱۷۳/۷۸

آغاز: خونین جگر نمود خطت مشکک ناب را xx خالت ستاره سوخته کرد آفتاب را؛ **انجام**: وحدت برغم این دل مجروح دور ماه xx خطش کشیده دایره آفتاب را در عنوانش آمده: «آقا حسین متخلص به وحدت، اصلا و مولدا و مدفا از اهالی گیلان است. از معالجه طیبه بسیار حاذق و بی نظیر بوده.» از میان منابع، نام وی را فقط قاموس الاعلام ترکی (به نقل از خیام پور) نقل کرده است. این غزل از وی بسیار مغتنم است؛ خط: شکسته نستعلیق، کا: صحبت الله خان ملقب به دبیر همایون، تا: آغاز قرن ۱۴؛ رکابه دار؛ کاغذ: کاهی، جلد: تیماج قهوه ای، اص (۲۴۹-۲۵۰)، اندازه: ۲۱×۱۳/۴سم [ف: ۲۷/۱ - ۳۴۰]

● دیوان وحشی بافقی / شعر / فارسی

d.-e vahšī-ye bāfqī

وحشی بافقی، کمال الدین، ۹۹۳۹ - ۹۹۱ قمری

vahšī-ye bāfqī, kamāl-od-dīn (1533 - 1583)

تقی الدین اوحدی ادعا نموده دیوان وحشی را وی جمع و تدوین کرده و در حدود نه هزار بیت می باشد ولی کامل ترین نسخه، نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای ملی می باشد که در حدود ۸۰۰۰ بیت و بدین تفصیل است: ۱. غزلیات مرتب به ترتیب حروف تهجی بر حسب ردیف ها در حدود ۲۲۵۰ بیت، ۲. قصاید و مقطعات در حدود ۲۲۰۰ بیت، ۳. ترکیب بند و مسمط در حدود ۱۰۰ بیت، ۴. رباعیات در حدود ۱۰۰، ۵. مثنوی به بحر خسرو شیرین به نام «ناظر و منظور» در حدود ۱۵۰۰ بیت، ۶. خلد برین به وزن مخزن الاسرار در حدود ۵۳۰ بیت، ۷. مثنوی مشتمل بر مدح غیاث الدین و غیره در حدود ۲۴۰ بیت، ۸. فرهاد و شیرین که ناتمام مانده در حدود ۱۰۰۰ بیت است و خود در قطعه ای که پس از نسخه ناظر و منظور متعلق به مجلس شورای ملی (جزء کلیات وحشی است) گذارده انشاء آن را به سال ۹۶۶ معین نموده است. به سال ۱۳۴۷ دیوان غزلیات و قصاید و رباعیات و ناظر منظور و خلد برین و فرهاد و شیرین وحشی در حدود ۷۰۰۰ بیت چاپ سنگی شده و دانشمندی به نام اسمعیل و ملقب به «حمید الملک» مقدمه ای در شرح حال وحشی با تحقیق شایسته ای در سبک و روش این شاعر با مراجعه به تذکره های فارسی و فهرست های فرنگی نوشته است. چاپ: به سال ۱۳۴۷ دیوان غزلیات و قصاید و رباعیات و ناظر منظور و خلد برین و فرهاد و شیرین وحشی در حدود ۷۰۰۰ بیت چاپ سنگی شده؛ دیوان قصاید وحشی: بمبئی، سنگی، ۱۳۱۲، رقعی، ۱۰۱ص؛ دیوان غزلیات و قطععات وحشی: بمبئی، سنگی، ۱۳۱۲، رقعی، ۸۸ص

● دیوان وحدت رشتی / شعر / فارسی

d.-e vahdat-e raštī

وحدت رشتی، آقا حسین، ق ۱۳ قمری

vahdat-e raštī, āqā hoseyn (- 19c)

۱. تهران؛ ملک؛ شماره نسخه: ۵۱۰۹/۱۱

خط: نستعلیق، بی کا، تا: قرن ۱۲ [ف: ۸-۲۰۷]

۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۹۴۶۷/۶۱

آغاز: اصل ایمان عین عرفان مظهر اشیا علی است xx بوستان آفرینش را چمن آرا علی است / ... بعد خیر المرسلین یکتا و بی همتا علی است؛ **انجام**: کیست در معنی به ما نزدیک تر از ما علی است

خط: نستعلیق، کا: محمد بن جمشید مراغی، تا: ۱۲۴۱ق؛ آگ

(۱۱۷-۱۱۷پ) [مختصر ف: -۷۴۲]

۳. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۴۵۶/۱۳

آغاز: اصل ایمان عین عرفان مظهر اشیا علی است xx بوستان آفرینش را چمن آرا علی است ... بعد خیر المرسلین یکتا و بی همتا علی است؛ **انجام**: کیست در معنی به ما نزدیک تر از ما علی است

مخمس اوست در ۲۱ بند، در ستایش حضرت علی (ع)؛ خط:

نستعلیق شکسته، بی کا، تا: پس از ۱۲۵۰ق؛ آگ (۱۸۷-۱۸۸پ)

[ف: ۱-۲۲۵]

● دیوان وحدت کلهر / شعر / فارسی

d.-e vahdat-e kalhor

وحدت، طهماسبقلی بن رستم، - ۱۳۱۰ قمری

vahdat, tahmāsb-qolī ebn-e rostan (- 1893)

چاپ: تهران، سنگی، ۱۳۵۰، جیبی، ۳۶ص؛ ۱۳۶۵ش، ۳۹ص

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۵۴۴/۱

آغاز: از یک خروش یارب شب زنده دارها xx حاجت روا شدند هزاران هزارها؛ **انجام**: بامر دوست اگر سر نهی بحکم قضا xx برون عالم جان عالم دگر داری

نزدیک ۵۰۰ بیت غزل به ترتیب تهجی با تخلص وحدت؛ خط:

نستعلیق، کا: عبدالله محمد محفلی، تا: ۱۷ صفر ۱۳۴۷ق؛ مجدول

شنگرف؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج سرخ، ۴۳ص (۱-۴۳)،

۱۱ سطر (۱۵×۸)، اندازه: ۱۸×۱۱سم [ف: ۱۲-۲۵۶۴]

● دیوان وحدت گیلانی / شعر / فارسی

d.-e vahdat-e gīlānī

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد پانزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276253

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲